

Datum  
2019-04-10Dnr  
32/2019  
Ert D nr  
S2019/00462/SFSocialdepartementet  
103 33 Stockholm

## Remissyttrande Förstärkt grundskydd för pensionärer

Förslaget om förstärkt grundskydd för pensionärer innebär en avvägning mellan effektivitet och fördelning. Denna är till stor del ideologisk och IFAU tar inte ställning till hur avvägningen bör göras. Nedan beskriver vi hur förslaget påverkar drivkrafterna till arbete på två sätt. De potentiella effekterna av dessa effekter utreds inte i betänkandet.

För det första påverkas skillnaden i pension mellan den som arbetat och den som inte arbetat. En minskad skillnad i pension mellan dessa grupper innebär lägre incitament till arbete under arbetslivet som helhet. IFAU känner inte till någon forskning om hur en sådan incitamentsförändring påverkar arbetsutbudet. Det skulle dock vara informativt att belysa hur det samlade förslaget påverkar skillnaden i pension mellan dem som arbetat och inte arbetat för nuvarande och framtida generationer av arbetstagare.

För det andra påverkas drivkrafterna till arbete för de pensionärer som erhåller grundskydd. Hög avräkning av bidrag gentemot arbetsinkomster ger lägre incitament till arbete efter 65-årsdagen. Det finns forskning som tyder på att marginaleffekter spelar roll för arbetsutbudet bland de äldre. Laun (2012) visar att förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för äldre som infördes 2007 ökade sysselsättningsgraden över 65 års ålder. Det finns också forskning som tyder på att förändringar i bostadsrelaterade förmåner som påverkar incitamenten till arbete ger sysselsättningseffekter. Bastani m fl (2016) visar att bostadsbidragsreformen 1997, som ökade incitamenten till arbete för gifta kvinnor genom att individualisera inkomstprövningen, ökade arbetskraftsdeltagandet för denna grupp.

Förslaget innebär minskade incitament till arbete för pensionärer med grundskydd när avräkningen av bostadstillägget gentemot arbetsinkomster ökar. Redan idag är incitamenten till arbete för denna grupp jämförelsevis svaga. Det skulle vara informativt med en analys av hur förslaget påverkar marginaleffekterna vid olika nivåer av arbetsinkomster för en typindivid som erhåller grundskydd. Det skulle också vara informativt med en beskrivning av i vilken utsträckning denna grupp alls arbetar efter 65 års ålder idag.

Ds 2018:8 visar att andelen personer med garantipension liksom kostnaderna för garantipension har minskat kraftigt sedan 2003. Andelen personer med

Datum  
2019-04-10

bostadstillägg och kostnaderna för bostadstillägg minskade framför allt mellan 2003 och 2010 och har därefter varit på en relativt konstant nivå. Os 2018:8 visar också att andelen personer med garantipension och bostadstillägg ökar brant med ålder och är som högst för personer över 90 år. Detta hör sannolikt samman både med att den ekonomiska utsattheten ökar i takt med att tilläggspensioner och privat pension uttöms, och att födelsekohorterna med de äldsta kvinnorna inte hade förvärvsarbetat i samma utsträckning som yngre generationer. Den senare aspekten pekar mot en fortsatt minskning av behovet av grundtrygghet för yngre generationer. Sammantaget tyder dessa demografiska förhållanden på att det kan finnas utrymme för förstärkningar av grundskyddet utan att det blir kostnadsdrivande i framtiden.

Även om incitamenten till arbete försämras av förslaget påverkas i första hand individer med en relativt svag ställning på arbetsmarknaden, som torde ha minst möjlighet att agera på sådana incitament. En samlad diskussion och analys av dessa aspekter skulle vara relevant.

Bastani, Spencer, Håkan Selin och Ylva Moberg (2016). Hur känslig är gifta kvinnors sysselsättning för förändring i skatte- och bidragssystemet? IFAU rapport 2016:2.

Ds 2018:8. Översyn av grundskyddet för pensionärer - Inriktning för ett nytt grund skydd.

Laun, Lisa (2012). Om förhöjt jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för äldre. IFAU rapport 2012:16.

I detta ärende har generaldirektören Olof Åslund beslutat. Lisa Laun har varit föredragande.

Olof Åslund

Lisa Laun